Sophie Body-Gendrot, Francja

Sophie Body-Gendrot, doktor nauk politycznych Instytutu Nauk Politycznych (Institut de sciences politiques) w Paryżu, jest emerytowanym profesorem i byłym dyrektorem Centrum Badań nad Miastami na Sorbonie. Jest współpracownikiem ds. badań CESDIP (Centrum Badań Socjologicznych nad Prawem i Instytucjami Karnymi) w CNRS (Narodowym Centrum Badań Naukowych) oraz byłym Prezesem Europejskiego Towarzystwa Kryminologicznego. Obecnie pracuje nad książką *Globalization*, *Fear and Insecurity: the Challenges for Cities North and South* (Palgrave Macmillan) oraz współredaguje *Routledge Companion to European Criminology*.

Lokalne zarządzanie bezpieczeństwem publicznym w Europie

Brak bezpieczeństwa łączy się z historią miast, ale przybiera różne formy. W obecnych czasach ryzyko i problemy związane z bezpieczeństwem są doświadczane i dyskutowane jako fenomen na skalę globalną. W szczególności dzieje się tak od czasu ataku na World Trade Center w Nowym Jorku. Oba poziomy – globalny i lokalny w coraz większym stopniu łączą się ze sobą, ale miasta w kwestiach prawnych, finansowych, ekonomicznych i społecznych są zwykle uzależnione od decyzji podejmowanych na wyższych szczeblach.

Niedawna ewolucja pokazuje, że bezpieczeństwo publiczne stało się problemem priorytetowym dla władz lokalnych, bowiem państwa stają się coraz bardziej bezsilne w łagodzeniu lęków i trosk obywateli oraz zbyt odległe od zmian w skali makro, wywierających wpływ na lokalny poziom. Państwa oraz Wspólnota Europejska formułują wskazówki dotyczące sposobu prowadzenia w tej sytuacji określonych działań. Ich realizacja na poziomie lokalnym powinna zostać poddana krytycznej refleksji. Strategie te charakteryzuje represja karna, prewencja oraz udział mieszkańców we współtworzeniu bezpieczeństwa publicznego. Dwa przykłady sposobu ich interpretowania we Francji oraz Wielkiej Brytanii zilustrują różnice w metodach realizacji zadań policyjnych (*policing*) i społecznej prewencji.

Brice De Ruyver, Belgia

Brice De Ruyver jest profesorem prawa karnego i kryminologii na Uniwersytecie w Gandawie (Belgia), jak również dyrektorem *Institute of International Research on Criminal Policy* (IRCP). Autor licznych publikacji naukowych, kierował wieloma projektami badawczymi, pełnił również funkcje doradcze związane z nauką o policji, a jego prace były często wykorzystywane w praktyce. Prof. De Ruyver to ekspert wielu belgijskich

parlamentarnych komisji śledczych, w tym: ds. handlu ludźmi, ds. polityki antynarkotykowej oraz komisji powołanej do sprawy Marc'a Dutroux'a. W szczególności ta ostatnia okazała się mieć niezwykle istotny wpływ na belgijską politykę kryminalną, jak również na funkcjonowanie i organizację tamtejszej policji. W latach 2000-2008 pełnił funkcję doradcy ds. bezpieczeństwa ówczesnego premiera Belgii i był jednym z architektów poważnych reform w policji.

Tytuł wystąpienia

Model belgijski: lokalna policja – podstawa dla zintegrowanej policji oraz dla zintegrowanej i integrującej lokalnej polityki w zakresie bezpieczeństwa

Francesco Carrer, Włochy

Francesco Carrer, ekspert do spraw bezpieczeństwa i policji w Radzie Europy, konsultant Departamentu do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Włoch, członek Rady Naukowej *Fondazione I.C.S.A. – Intelligence Culture and Strategic Analysis* w Rzymie oraz wykładowca w krajowych i regionalnych szkołach policji. Pełni funkcje: międzynarodowego konsultanta UNICRI, konsultanta do spraw bezpieczeństwa kilku regionów i prowincji we Włoszech. Jest członkiem komitetów naukowych i komisji badawczych zajmujących się szkoleniem i organizacją policji oraz pomocą ofiarom przestępstw, przewodniczący Komitetu do spraw szkolenia zawodowego francuskiej żandarmerii w Akademii Wojskowej i wykładowcy IERSE (*Study and Research Institute for Company Security*). Autor i współautor 14 monografii, około 90 artykułów i raportów badawczych.

Policje we Włoszech. Rola policji municypalnej

Zmiany w funkcjonowaniu policji municypalnej w ciągu ostatnich 20 lat miały związek z nadaniem nowych kompetencji organom samorządu lokalnego. W 1986 roku przyjęto ustawę ramową o organizacji policji municypalnej. Była ona refleksem szerszego ruchu politycznego i kulturalnego zmierzającego do decentralizacji. Nie można było zapewnić spójności działań na poziomie regionalnym, gdyż wielu przedstawicieli organów samorządu

lokalnego nie chciało rezygnować z uprawnień, aby mieć wpływ na każdy aspekt funkcjonowania ich policji.

Policja municypalna we Włoszech dysponuje większymi kompetencjami niż we Francji czy Hiszpanii, wzmacnianymi przez „autorytarne" skłonności niektórych przedstawicieli władzy lokalnej, którzy chcą dysponować własnymi siłami policji. W referacie rozważane są szczegółowo pozytywne i negatywne strony funkcjonowania policji municypalnych we Włoszech.

Aktualna sytuacja uniemożliwia ostateczne zdefiniowanie roli policji municypalnej. Czy tak, jak chcieliby niektórzy, policja municypalna powinna walczyć z przestępczością, zyskując rangę na poziomie państwa czy raczej pełnić funkcje społeczne, angażować się w rozwiązywanie konfliktów, zapobieganie przestępczości, zapewnianie wsparcia społecznego i koordynację zarządzania miastem oraz współpracować z mieszkańcami?

Jurij Ishchenko, Ukraina

Jurij Iszczenko, doktor nauk, wykładowca Akademii Kijowsko-Mohylańskiej i Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych. Ponad 30 lat służył w policji (milicji). Pułkownik milicji. Jego zainteresowania naukowe obejmują prawo administracyjne, teorię władzy państwowej, samorząd lokalny, działalność policji i organów władzy wykonawczej. Autor ponad 40 artykułów naukowych.

Główne problemy związane z tworzeniem policji municypalnej na Ukrainie

Ukraina, będąc jednym z największych państw Europy, posiada potężny system organów ścigania. W 2011 r. liczba pracowników Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy sięgnęła 324 tysięcy, z czego 240 tysięcy to funkcjonariusze policji o odpowiednich stopniach. W służbach wewnętrznych pracuje dodatkowo 33 tysiące pracowników cywilnych.

Władze Ukrainy dążą do reformy milicji (policji), ale rzeczywiste działania w tym kierunku nie są prowadzone. Milicja jest odizolowana od społeczeństwa. Jej działania często nie są transparentne. Społeczeństwo obywatelskie nie kontroluje milicji. W 1998 r. Ukraina rozpoczęła reformę administracyjną, która zakładała reformę samorządu lokalnego. Prezydent Ukrainy zdecydował się na stworzenie lokalnej milicji i 22 stycznia 2001 r. wydał dekret „O utworzeniu lokalnej milicji". Minęło 10 lat, a lokalna policja na Ukrainie nie funkcjonuje. Artykuł analizuje problemy i prognozy związane z utworzeniem i działaniem lokalnej milicji na Ukrainie.

Barry Loveday, Wielka Brytania

Barry Loveday, professor w *Institute of Criminal Justice Studies* (ICJS), Uniwersytetu w Portsmouth. Autor wielu publikacji z dziedziny nauki o policji i bezpieczeństwa publicznego. W 2004 brał udział w przygotowaniu przez Her Majesty's Inspectorate of Constabulary (HMIC) dokumentu *Thematic Review on Modernising the Police Service*, wyznaczającego ramy znaczącej reformy policji. Autor kilku monografii na temat policji dla londyńskiego Think Tanku *Policy Exchange*. Obecnie zajmuje się badaniami wewnętrznych struktur zarządzania w policji ze szczególnym uwzględnieniem roli i statusu lokalnych komendantów policji. Publikował także na temat wpływu zarządzania wydajnością na pracę policji i dowodzenie siłami policyjnymi.

Ku społecznościom lokalnym? Wybory bezpośrednie i zarządzanie policją w Anglii i Walii. Ocena propozycji reformy policji w zakresie odpowiedzialności i służebności

Celem artykułu jest przedstawienie i ocena programu zasadniczej reformy policji prowadzonej obecnie przez rząd brytyjski. Przedstawia bezpośrednie tło reformy i ograniczenia nakładane na władze policyjne oraz zawężanie możliwości ich oddziaływania wobec rosnącej interwencji centralnej, jak też wpływ, jaki mogą wywrzeć zarządzanie wydajnością w policji i definiowanie priorytetów, na poziomie krajowym. W artykule podjęto zagadnienie roli i zadań wybieranych w wyborach bezpośrednich komisarzy ds. policji i przestępczości (*Police and crime commissioners*), działających na podstawie *Policing and Social Responsibility Act 2011*. Artykuł zmierza ku identyfikacji odmiennych priorytetów opinii publicznej i policji oraz wyzwań związanych z antyspołecznymi zachowaniami zagrażającymi mieszkańcom biedniejszych dzielnic i reakcji policji na takie zachowania. Wreszcie, w artykule podjęto analizę ewentualnego wpływu *Localism Bill* i oczekiwanego bezpośredniego wyboru burmistrzów w kilkunastu angielskich miastach. Rozważania dotyczą także podziału odpowiedzialności za zarządzanie policją między komisarzami ds. policji i przestępczości a wybieranymi w wyborach bezpośrednich burmistrzami.

Gorazd Meško, Andrej Sotlar, Słowenia

Gorazd Meško, doktor nauk, profesor kryminologii, dziekan Wydziału Wymiaru Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (*criminal justice*) i Bezpieczeństwa Uniwersytetu w Mariborze w Słowenii oraz wykładowca (*visiting scholar*) w Instytucie Kryminologii Uniwersytetu Cambridge w Wielkiej Brytanii. Był krajowym korespondentem Rady Europy w projekcie na temat reagowania na codzienną przemoc w społeczeństwach demokratycznych. Obecnie uczestniczy m.in. w projektach dotyczących prewencji przemocy wśród nieletnich, kontroli rodzicielskiej, przestępczości i strachu przed przestępczością oraz zapewniania bezpieczeństwa lokalnego w Słowenii.

Andrej Sotlar, doktor nauk, asystent na Wydziale Wymiaru Sprawiedliwości w Sprawach Karnych i Bezpieczeństwa Uniwersytetu w Mariborze w Słowenii. Głównymi obszarami jego badań są polityka bezpieczeństwa, bezpieczeństwo narodowe, prywatne firmy ochrony oraz tzw. *plural policing*.

***Plural policing* w Słowenii**

Koncepcja *plural policing* rzadko bywa przedmiotem dyskusji prowadzonej przez słoweńskich urzędników państwowych i decydentów zajmujących się sprawami bezpieczeństwa. Raczej w ograniczonym wymiarze jest też badana w społeczności akademickiej. W rzeczywistości wszakże Słowenia przestaje być państwem mono-policyjnym. W ciągu ostatnich dwóch dekad sektor bezpieczeństwa uległ istotnym zmianom – powstały nowe podmioty, posiadające niektóre uprawnienia i/lub wykonujące zadania, które tradycyjnie należały do policji państwowej. Oprócz państwowych sił policyjnych kompetencje z zakresu utrzymania porządku publicznego mają również straż gminna, służba celna, prokuratura, a nawet służby wywiadowcze i służby bezpieczeństwa Ministerstwa Obrony. Bezpieczeństwa publicznego strzegą ponadto liczne prywatne firmy ochroniarskie i detektywistyczne. Obecną sytuację w Słowenii można z łatwością zdefiniować jako pluralizm instytucji realizujących zadania tradycyjnie przypisywane państwowej policji (*plural policing*). Autorzy w referacie zajmują się problematyką horyzontalnej oraz wertykalnej integracji policji i innych podmiotów służących zapewnianiu bezpieczeństwa.

Bernhard Prestel Niemcy

Bernhard Prestel, doktor nauk, jest współzałożycielem międzynarodowej grupy ekspertów TC Team Consult, posiadającej biura w Genewie, Zurychu oraz Fryburgu (Niemcy). Posiada 30-letnie doświadczenie w przygotowywaniu projektów z zakresu bezpieczeństwa publicznego i wymiaru sprawiedliwości w ponad dziesięciu krajach świata (m.in. w Austrii, Belgii, Bośni i Hercegowinie, Niemczech, we Włoszech, w Holandii, Szwajcarii i Chinach). Dr Prestel działał jako ekspert do spraw bezpieczeństwa dla Komisji Europejskiej, Rady Europy oraz SEPCA (South *Eastern Police Chiefs Association*). Pracował także dla ECPN (European *Capitals Police Forces Network*). Jest on honorowym profesorem akademii policyjnych w Sarajewie i Banja Luce oraz wykłada zarządzanie policją na uniwersytecie w Bochum.

Gmina jako kluczowy podmiot w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego

Odpowiedzialność za kształtowanie bezpieczeństwa lokalnego w dużym stopniu spoczywa na gminach. Dzisiejszą „najlepszą praktyką" („best-practice") jest opracowywanie przez gminy własnej koncepcji bezpieczeństwa i rozwijanie jej przez okres trzech do czterech lat. Lokalna ocena poziomu bezpieczeństwa powinna obejmować informacje pochodzące z empirycznych badań społecznych, od lokalnych rad bezpieczeństwa, jak też z policyjnych statystyk oraz innych statystycznych źródeł. Problem, czy gminy potrzebują własnej policji municypalnej, jest z tego punktu widzenia drugorzędny, a odpowiedź uzależniona od wielkości gminy oraz warunków lokalnych. Zgodnie z panującą tendencją w pełni wykształcony funkcjonariusz policji, podejmujący coraz bardziej złożone zadania, poddany kompleksowemu procesowi zarządzania, osiąga większe sukcesy wówczas, gdy jest podporządkowany dużej strukturze policyjnej niż wtedy, gdy podlega mniejszej jednostce. Jednakże gminy mogą angażować inny personel, taki jak np. umundurowani asystenci do spraw bezpieczeństwa (*uniformed security assistants*). Integrowanie wszystkich tych uczestników przez gminę i płynna komunikacja między nimi są tutaj kluczowe.

Gregor Wenda, Austria

Gregor Wenda urodził się i wychował w Wiedniu, ukończył Szkołę Prawa Uniwersytetu w Wiedniu (magister prawa) oraz *Management Business School* Uniwersytetu w Salzburgu (MBA). Pracuje w Federalnym Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (BM.I) na stanowisku wicedyrektora departamentu w generalnym zarządzie ds. prawnych. Jest sekretarzem generalnym Austriackiego Stowarzyszenia Nauk Administracyjnych. Pełni funkcje redaktora

oficjalnego czasopisma Federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych *Öffentliche Sicherheit* oraz redaktora magazynu Austriackiej Akademii Bezpieczeństwa. Jest członkiem różnych towarzystw prawniczych oraz autorem licznych publikacji, komentarzy i artykułów.

Policja municypalna w Austrii: historia, status quo i przyszłość

W 2005 r. wszystkie federalne organy egzekwowania prawa zostały w Austrii połączone w nową „policję federalną" (niem. *Bundespolizei*), która obecnie wykonuje w całym kraju obowiązki służby policyjnej. Obok policji federalnej, policje municypalne (*Gemeindesicherheitswachen*) wciąż stanowią istotny filar w egzekwowaniu prawa w Austrii. Pomimo, że w ciągu ostatniej dekady ich liczba zmniejszyła się, to wciąż istnieje ok. 40 jednostek w 6 z 9 krajów związkowych. Zgodnie z austriacką Konstytucją policja municypalna nie może być tworzona w mieście, w którym istnieje dyrekcja policji federalnej. Większość głównych austriackich miast znajduje się „pod parasolem" Dyrekcji Policji Federalnej (*Federal Police Directoriate*).

Zgodnie z Konstytucją gminy w granicach swoich jurysdykcji są uprawnione do tworzenia jednostek policji municypalnej zajmujących się sprawami z zakresu porządku publicznego. Jednostki policji municypalnej powstają przeważnie w średniej wielkości miastach lub miasteczkach i na wsiach. Posiadają one od 1 do 45 pracowników oraz różnią się pod względem organizacji, wyposażenia, kompetencji i dostępności.

Duże jednostki policji municypalnej (*Stadtpolizei*) pełnią służbę 24 godziny na dobę 7 dni w tygodniu. Oprócz regularnej pracy patrolowej i wykonywania lokalnych zarządzeń, reagują one na wezwania zgodnie z *Security Police Act*, pełnią obowiązki w ramach kontroli ruchu ulicznego, a nawet podejmują czynności dochodzeniowe. W przeciwieństwie do nich mniejsze jednostki, zatrudniające jedynie jednego lub kilku funkcjonariuszy, zazwyczaj posiadają ograniczone uprawnienia. Wykonują zarządzenia władz gminy, kontrolują parkowanie oraz utrzymują lokalny porządek.

Jan Widacki, Polska

Jan Widacki, prof. zw. dr hab., były wiceminister Spraw Wewnętrznych (1990-1992), główny autor projektu ustawy o Policji z 1990 roku, współtwórca idei straży (policji) samorządowych. Były ambasador RP na Litwie (1992-1996), były poseł na Sejm (2007-2011), adwokat, publicysta, dyrektor Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości Wydziału Prawa i Administracji Krakowskiej Akademii im. Frycza Modrzewskiego, kierownik Katedry Prawa

na Wydziale Bezpieczeństwa tejże Akademii. Autor bądź współautor podręczników i monografii z zakresu kryminalistyki, kryminologii, organizacji organów ochrony bezpieczeństwa i porządku, autor/współautor kilkuset artykułów naukowych z tych dziedzin.

Realizacja idei straży gminnych od roku 1990

Idea utworzenia Straży Gminnych (początkowo „Straży Miejskich") zrodziła się zaraz po przełomie 1989 roku, gdy przystąpiono do reformy państwa. Idea ta wypływała zarówno z koncepcji samorządu terytorialnego, jak i z koncepcji reformy organów ochrony porządku i bezpieczeństwa. Uznano, że jednym z zadań samorządu terytorialnego jest ochrona porządku publicznego. Samorząd musi zatem mieć instrumenty pozwalające na realizację tego zadania. Z drugiej strony, reorganizując system ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego, chciano go zdecentralizować, uelastycznić, zbliżyć do społeczeństwa.

Pozytywne doświadczenia ze Strażami Miejskimi, podległymi prezydentom i burmistrzom miast, okazały celowość tworzenia podobnych straży także w gminach wiejskich. Równocześnie uznano, że nowa Konstytucja z 1997 roku wymaga, by wszystkie uprawnienia Straży Gminnych miały ustawową podstawę. Sama zaś materia związana z tymi formacjami wymaga odrębnej ustawy. Dlatego też 29 sierpnia 1997 roku sejm przyjął ustawę o strażach gminnych. Pod wpływem doświadczeń praktyki, ustawa ta była jeszcze kilkakrotnie nowelizowana.